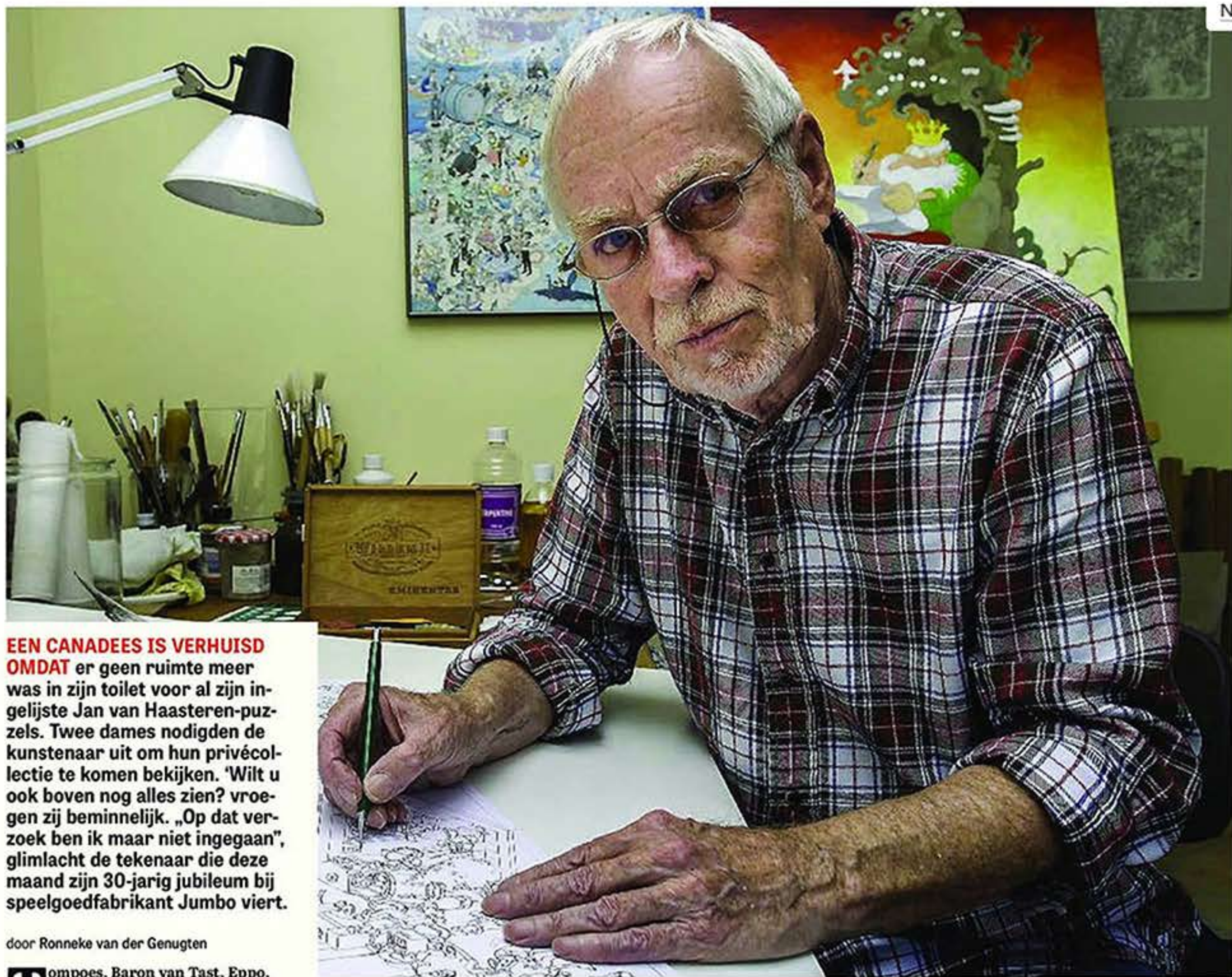

Jubileum voor Jan van Haasteren

Puzzels tekenen ook 'n kunst

NEXT

EEN CANADEES IS VERHUISD OMDAT er geen ruimte meer was in zijn toilet voor al zijn ingelijste Jan van Haasteren-puzzels. Twee dames nodigden de kunstenaar uit om hun privécollectie te komen bekijken. 'Wilt u ook boven nog alles zien? vroegen zij beminlijk. „Op dat verzoek ben ik maar niet ingegaan”, glimlacht de tekenaar die deze maand zijn 30-jarig jubileum bij speelgoedfabrikant Jumbo viert.

door Ronneke van der Genugten

Tompoes, Baron van Tast, Eppo, Donald Duck: jarenlang was de 78-jarige Jan van Haasteren actief als striptekenaar. Zijn eerste grote plaat zonder tekst werd op verzoek van een fan gemaakt als reclameaffiche voor Bokma Citroenjenever. Velen zouden volgen. Pas in de jaren tachtig, en na een paar afwijzingen wist de tekenaar speelgoedfabrikant Jumbo alsnog over te halen tot het maken van een puzzel.

Het heeft beide partijen geen windeieren gelegd. De Van Haasteren-puzzels, inmiddels ruim 100 in totaal, vinden nog steeds gretig aftrek. Echte fans zoeken stad en land af naar ontbrekende exemplaren op ruilbeurzen, via facebook en onderling. De kenmerken voor elke puzzel: er gebeurt gigantisch veel, de puzzels zijn een grappige weergave met een vette knipoog naar de realiteit en in elke plaat is een haaienvin te vinden. En een Sinterklaas. Met een beetje mazzel vindt het geofende oog ook nog een zelfportret van de kunstenaar terug in de mensenmassa.

Op de eettafel bij de puzzelkoning thuis prijken de nieuwste aanwinsten, waaronder een speciale jubileumuitgave. Met 3 x 1000 stukjes, waarvan één de favoriet van de meester zelf. 'Get wel soon'. „Daar heb ik zo'n lol aan gehad. Ik had jarenlang

Kijkplaat vol grapjes

Jan van Haasteren in zijn studio achter de tekentafel.

FOTO MARTIN MOOLIJ

covers gemaakt voor blaadjes. Een scene van het ziekenhuis heb ik voor deze puzzel gebruikt. Met als hoofdtrap een aanrijding tussen twee rolstoelers.”

Meteen op zoek naar de haaienvin dan maar. „Wanneer ik daar precies mee begonnen ben, weet ik eigenlijk niet meer. Ik werkte natuurlijk ook al aan strips. Daar zette je in de achtergrond vaak iets neer als bladverlating. De haaienvin heeft wel geschiedenis. Voor

de Eppo maakte ik een stripverhaal over een figuur die dingen zag die niemand anders zag. Tijdens een vakantie wilde hij lekker op het strand gaan zitten en toen kwam er een haai door het strand op hem af. Daarna volgt een heel avontuur. Sindsdien teken ik altijd die haai. Het is geen moeten. Ik heb lol in absurditeit. Iets wat niet kan, in een prent zetten. Ik ben hem één keer vergeten. Ik had hem zo goed verborgen dat ik deze niet meer terug kon vinden. Maar dat gebeurt me nooit meer hoor.”

Ondanks het feit dat de puzzels zelfs op een app verkrijgbaar zijn, houdt Van Haasteren zich vast aan de ambachtelijke kunst. Elk detail, alle afbeelden worden

eerst met de hand geschetst, vergroot en later handmatig ingekleurd. „Eerst maak ik aparte schetsjes van de figuren, dan teken ik de plaat in zijn geheel en krijgen alle karakters hun plaats. Deze schets wordt vergroot en opnieuw overgetekend. Daarna begin ik aan het inkleuren.” Wijzend op een puzzel, waarvan het verhaal zich afspeelt in een supermarkt: „Dan zet ik Sinterklaas achter de kassa. Dat vind ik gewoon leuk. Met Zwarte Piet ernaast. Of dat nog mag? Natuurlijk!”

Op elke puzzel kom je ogen tekort. „Ik verstopt in elke kijkplaat mijn eigen grapjes. Hartstikke vol met gekke dingen. Mijn zelfportret is zo'n grapje. Ik noem dat het Hitchcock-effect. Tegenwoordig nemen bekende Nederlanders selfies. De grote kunstenaars hebben het altijd gedaan. Kijk maar naar Rembrandt. Die heeft zichzelf zijn hele leven geschilderd. Het was voor mij een pure impuls, uit nieuwsgierigheid of iemand mij zou herkennen. Met de nodige zelfspot.”

De portretten van de grootmeesters waaraan de tekenaar refereert, hangen in

musea, privéverzamelaars doen er een moord voor. Sommige fans van Van Haasteren lijsten de afgeronde puzzel weliswaar in, in het ergste geval liggen zijn meesterwerken ergens in de kast of op zolder onder een dikke laag stof. Met gepaste trots: „Ik heb wel eens een tentoonstelling gehad in het gemeentehuis. Mijn werk is doorgaans niet zo geschikt voor een museum. Maar ik vind het niet erg. Het is gewoon heerlijk om die platen te maken.”

Een bouwplaats, de eerste hulp in het ziekenhuis, de dierentuin, op safari; Van Haasteren zit nog vol ideeën. Na een vakantie van twee weken kan hij niet wachten om weer plaats te nemen aan de tekentafel. „Ik zoek

altijd een plek op waar veel mensen aan te pas komen waar veel mis kan gaan. Een herkenbare situatie, waar ik gekkigheidjes mee uit kan halen.”

Op de vraag of een puzzel tekenen kunst is antwoordt Van Haasteren gedreven: „Het is het bekende verhaal. Vallen strips onder kunst? Kunst komt van kunnen, ik kan tekenen dus kun je mijn werk kunst noemen. Maar ik heb daar geen echt oordeel over. Mijn fans vinden het gelukkig wel.”

Om het jubileum te vieren verschijnt de speciale editie 'Anniversary collectie' van 3 x 1000 stukjes in een doos. Speciaal voor lezers van De Telegraaf te koop via telegraafaanbiedingen.nl/puzzel met een leuke korting. Prijs: van 34,99 voor 29,99 (4,95 verzendkosten)